Gemeente Emmen

Sportnota

Kadernota sportief bewegen 2017 - 2030

Inhoud

1) Voorwoord 5
2) Samenvatting 6
3) Wat zien we? 8
   A. Context 8
   B. Trends 9
   C. Ontwikkelingen 13
4) Wat willen we? 19
5) Welke rol pakken we als gemeente? 20
   A. Verbinden 22
   B. Faciliteren en waar gewenst versterken 22
   C. Vernieuwen 22
   D. Conclusie op de rol 22
6) Waar zetten we op in? 25
   A. Om hierdoor iedereen die dat wil de mogelijkheid te bieden om deel te nemen aan natuurlijk bewegen, sportieve bewegingsactiviteiten, sport of topsport 25
      • Aangepast sporten 26
      • Ruimtelijke inrichting en omgevingswet 27
      • Bewegingsonderwijs 27
      • Talentontwikkeling en topsport 28
   B. Om hierdoor bij te dragen aan een gezonde samenleving 31
   C. Om hierdoor de opvoedkracht van wijken en dorpen die dat willen te versterken 31
   D. Om hierdoor sportverenigingen die dat willen zich te laten ontwikkelen tot samenlevingspartner 34
7) Op welke schaal gaan we organiseren? 37
8) Hoe gaan we om met evenementen? 38
9) Hoe gaan we om met onze accommodaties? 41
10) Hoe willen we de voortgang bepalen? 43
11) Hoe gaan we dit betalen? 45
12) Welke bronnen zijn onder meer gebruikt 46
13) Welke typen externe partijen zijn betrokken? 47

asics
POWER MAN
PLUS
FISCHER-KLÜENAVEEN

1 Voorwoord

Deze sportnota is een vervolg op de sportnota Wat Emmen beweegt, Kadernota Sportbeleid 2011-2015: Emmen op weg naar Olympisch niveau.
We willen aansluiten bij wat er onder inwoners van Emmen leeft en op zoek gaan naar verbinding. Dit uitgangspunt is leidend geweest voor het proces en de inhoud van deze kadernota.
De totstandkoming van deze kadernota is daarom anders dan gebruikelijk geweest. Het is het resultaat van een open, interactief proces met diverse externe en interne partijen, waar gesproken is met sportverenigingen, organisaties, individuen en interne gemeentelijke afdelingen. De gemeente is stelselverantwoordelijk geworden voor Wet maatschappelijke Ondersteuning (WMO), de participatiewet en jeugdzorg. Sport levert een belangrijke bijdrage aan de veranderende rol van de lokale overheid en maatschappelijke vraagstukken. Ook komt steeds meer zicht op 'bijvangsten' die een goed sportbeleid opleveren. In deze kadernota geven we antwoord op de wijze waarop sport in dit kader de komende jaren ingezet gaat worden.
In het sociale domein is met het proces van 'Samen Verder' en de vorming van zes sociale gebiedsagenda's ingezoomd op wat taaie problematieken van Emmen. Onze inwoners hebben relatief veel gezondheidsproblemen, er is toenemende financiële problematiek en er komen signalen van (dreigende) lage cohesie.
Integraal sportbeleid wordt daarom ingezet om een oplossingsrichting voor deze thema's te bieden. Inzetten op zelfregie (eigenaarschap), zelfredzaamheid en participatie (meedoen aan de samenleving) voor individuen en vrijwilligersorganisaties loont. Deze drie rode draden zijn verweven in de sportieve setting van de rest van deze nota. Het is daarom logisch om een bijpassende regierol te kiezen. De rol van medebepalen van richting en aanpak en dat mede faciliteren. Zo komen de elementen zelfregie, zelfredzaamheid en participatie van anderen optimaal tot hun recht. Sámen bouwen aan een sportieve gemeente waardoor uiteindelijk gezondheidsverschillen bij onze inwoners met een lage sociaal economische status verkleind worden.
Natuurlijk heeft sport ook een intrinsieke waarde. Ook die is van belang. Voor íedereen. We onderscheiden in deze nota de begrippen 'natuurlijk bewegen', 'sportief bewegen', 'sport' en 'topsport'. We denken hierdoor scherper te kunnen definiëren waar we op gaan inzetten. Als actieve beoefenaar of als toeschouwer bij wedstrijden of sportevenementen.
Ten slotte is deze kadernota sportief bewegen juist te zien als een openingsbod voor anderen in de samenleving. Een uitnodiging om, ook op onderdelen, mee te bouwen met het in deze kadernota beschreven toekomstbeeld. Dit is dus ook een oproep!

2 Samenvatting

Deze samenvatting geeft in vogelvlucht weer wat we willen met deze kadernota sportief bewegen en welke rol we zelf oppakken. Uitleg van termen en de reden van bepaalde keuzes is terug te vinden in de nota.

Met deze nota willen we een bijdrage leveren aan het verkleinen van het verschil in gezondheid tussen inwoners met een lage sociaal economische status en die met een hoge. In de in 2016 tot stand gekomen gebiedsagenda's komen drie centrale bijbehorende thema's terug: gezondheid, armoede en (dreigende) afnemende binding met elkaar (sociale cohesie). Dat is een belangrijke context voor deze nota en hier sluiten we bij aan. We worden, stapje voor stapje, een gezonde en sportieve gemeente waarbij iedereen 'active for live' kan zijn. We zetten met deze kadernota in op een integrale aanpak waarbij we bijdragen aan volksgezondheidsdoelen, WMO-doelen, (jeugd)zorgdoelen, participatiewetdoelen en omgevingswetdoelen. Inwoners met een sociaal economische lage status (SES) is onze primaire doelgroep.

We gaan de kracht van sportief bewegen gebruiken

- Om hierdoor iedereen die dat wil de mogelijkheid te bieden om deel te nemen aan natuurlijk bewegen, sportieve bewegingsactiviteiten, sport of topsport
- Om hierdoor bij te dragen aan een gezonde samenleving
- Om hierdoor de opvoedkracht van wijken en dorpen die dat willen te versterken
- Om hierdoor sportverenigingen die dat willen zich te laten ontwikkelen tot samenlevingspartner
- Om via sportevenementen extra maatschappelijk rendement te halen

Deze kadernota biedt ruimte aan zelfregie als recht en als appèl. Partijen en individuen die mee willen of mee kunnen bouwen zullen worden uitgenodigd. We willen aansluiten bij bestaande energie om verder te ontwikkelen. Het wordt steeds duidelijker dat welzijn, gezondheid, opvoedkunde en natuurlijk en sportief bewegen dusdanig met elkaar verweven zijn dat een integrale aanpak loont. Via onze buurtsportcoaches investeren in sportief bewegen levert de samenleving welzijnswinst, opvoedkracht en gezondheidswinst op. Gezond en veilig opvoeden, welzijnswinst en gezondheidswinst vergroten het persoonskapitaal (fysieke en mentale fitheid).

Participatie, zelfregie en zelfredzaamheid van onze inwoners zijn beleidsmatig belangrijke thema's.
We kunnen (en willen!) het niet meer allemaal zelf en alleen. Andere partijen hebben een grote en belangrijke rol voor meeschrijven, meebouwen, mee-organiseren en mede vormgeven van wat we in Emmen in het sportieve domein gaan ontwikkelen en doen. Op onderdelen zijn sommige spelers leidend en op andere onderdelen volgend. Dit in continue wisselende samenstelling. De aard van deze aanpak stimuleert bovendien inbreng en meespelen van de uiteindelijke doelgroepen. Iedereen die wil meebouwen aan de sportieve gemeente Emmen kan dat. Met een uitdrukkelijke uitnodiging voor alle inwoners. Gebiedsgericht en met oog voor maatwerk. Geen situatie is precies hetzelfde.
Daarom kiezen we voor de regievorm meespeeltheater. 'Meer van de samenleving, een andere overheid'. Samen bepalen welke uitdagingen eerst worden opgepakt en samen bepalen hoe we dat gaan doen. Onze rol is daarom verbindend, vernieuwend en faciliterend bij bestaande initiatieven en gewenste ontwikkelingen. De eerste twee jaar zullen we hier op verzoek van de samenleving, onder andere door de inzet van buurtsportcoaches, actief op inzetten en daarna in lijn brengen met de mogelijkheden van het gebied. Daardoor is het mogelijk de aanwezige en aangewakkerde energie een kans te geven.

3 Wat zien we?

A. Context

Het college wil bijdragen aan een samenleving waarin individuele vrijheid en het behouden van maatschappelijke samenhang in een goede verhouding tot elkaar staan, wil aansluiten bij wat er onder de inwoners van Emmen leeft en op zoek gaan naar verbinding. Deze opdracht is leidend geweest voor het proces en de inhoud van deze kadernota.
We hebben een interactief proces gehad. Er is met veel externe en interne partijen gesproken, waaronder sportverenigingen, organisaties, individuen en interne gemeentelijke afdelingen. Ook is een werkconferentie met de raad georganiseerd waar inhoudelijk context en dilemma's zijn verkend. Daarnaast heeft een theoretische verdieping plaats gevonden op verschillende vakgebieden. Voor de gebruikte theoretische modellen verwijzen we naar de bijlagen. De kadernota is door het interactieve proces een breed gedragen nota geworden.

Integrale aanpak is nodig

Wat naar voren komt is dat alleen een integrale benadering van veel maatschappelijke opgaven lijkt te helpen. Een van de Emmense uitdagingen is de slechte gezondheidstoestand van onze inwoners. Wanneer je bijvoorbeeld sociaal economische gezondheidsverschillen binnen Emmen succesvol wilt aanpakken, is een mix van interventies nodig.

Beïnvloeden van het inkomen door opleidingskansen of beroepskansen is alleen al een uitdaging. Het goed vormgeven van de fysieke omgeving (veilig en beweging uitlokkend) is al een andere. Of het beïnvloeden van de sociale omgeving met thema's als sociale normen, identiteit (is bijvoorbeeld alcoholgebruik bij kinderen van 13 wel of niet gebruikelijk in gezin of dorp?) of eenzaamheid. En dan is er nog een andere uitdaging. De leefstijl van inwoners. Inwoners maken zelf keuzes over roken, voldoende bewegen, hun voedingsgewoonten en hebben wel of geen grip op hun situatie.

Dit voorbeeld geeft aan dat zonder samenwerking van gemeentelijke afdelingen onderling en zonder samenwerking met inwoners en inwonersgroepen effectief beleid onmogelijk is.

Succesvol beleid is een integrale aanpak. Daarom is deze kadernota nadrukkelijk verbonden met andere beleidsterreinen als volksgezondheid, WMO, participatie, (jeugd)zorg en ruimtelijke ordening. Ook is de kadernota nadrukkelijk verbonden met andere, informele groepen in de samenleving, waaronder sportverenigingen en Erkende Overleg Partners (EOP's).

Gedeelde belangen

In het breed uitgevoerde interactieve proces van de kadernota hebben we geconstateerd dat veel partijen graag met de gemeente willen samenwerken. Niet onvoorwaardelijk overigens. Volgens de samenlevingspartijen kan met de gemeente worden samengewerkt vanuit het principe: 'samen voor ons eigen'. Zonder gedeelde belangen geen vruchtbare samenwerking met bijvoorbeeld sportverenigingen. We gaan dus actief op zoek naar een gezamenlijke ambitie: maatwerk en aansluiten.

B. Trends

De sportsector dient vaak als proeftuin voor de nieuwste technologische innovaties. Door snel in te spelen op technologische ontwikkelingen, hopen sportorganisaties de prestaties op en rondom het veld te verbeteren en de concurrentie af te troeven. Naast het verbeteren van sportprestatie kan technologie ook de fanbeleving verbeteren. Om dat te bewerkstelligen wordt door de internationale sportsector gebruikt gemaakt van de nieuwste technologie, zoals virtual en augmented reality (1). Vernieuwingen in de techniek gaan zich vertalen in producten voor consumenten. Deze trend is nu al zichtbaar en zal zich, denken we, doorzetten en zal beleidsmatige consequenties kunnen hebben.
Techniek kan ook worden ingezet voor fairplay: zal de videoreferee ook op amateurvelden zijn intrede doen?
We denken dat technologische vernieuwing ook een rol zal spelen in de verduurzaming van sportaccommodaties (ledverlichting?) of in het opsporen of volgen van (voetbal)vandalen.
Landelijk is een aantal niet sportspecifieke trends bekend. Hieronder zijn de belangrijkste genoemd. Een aantal trends geldt ook voor Emmen. In meer of mindere mate gaan de trends de inrichting van het sportief bewegenlandschap bepalen. De ontwikkelingen zijn voorspelbaar, de concrete invulling nog niet. Daar gaan we vaak ook niet over. Anderen zijn of voelen zich hiervoor verantwoordelijk. Op hoofdlijnen is een mogelijke Emmense vertaling te lezen.

(1) AUGMENTED REALITY: AR of Toegevoegde Realiteit (TR) creëert een persoonlijke digitale omgeving voor klanten. Door het toevoegen van een extra dimensie in het gezichtsveld van klanten wordt het opvragen van informatie een virtuele en leerzame gebruikerservaring. Met deze gepersonaliseerde 3D-omgeving worden nieuwe ervaringen gecreëerd.

1. Groen en grijs: minder jongeren en meer senioren

• De Emmense bevolking verandert van samenstelling. Het aantal ouderen neemt sterk toe. In 2017 zal een omslag plaatsvinden en zal het aantal 65+-ers groter zijn dan het aantal inwoners onder de 20 jaar. *Sluit het huidige sportief bewegen aan op deze verschuiving? Kunnen sportverenigingen nieuw aanbod creëren om zodoende nieuwe groepen aan zich te binden?*

2. Cultureel divers: nieuwe burgers uit diverse landen

• De Nederlandse samenleving laat een toename in culturele diversiteit zien. De trend van de afgelopen vijftig jaar zet door waarbij meer mensen immigreren dan emigreren. Door verandering in herkomst van immigranten over de jaren heen stijgt daarbij de diversiteit van de allochtone bevolking. De geopolitieke situatie en bijbehorende migratiestromen kunnen ook zomaar gevolgen voor Emmen krijgen, de komende periode. *In Emmen ontstaat dan de vraag of ons huidige sportief bewegen aanbod aansluit bij die culturele diversiteit en of sportief bewegen ingezet dient te worden om integratie te vergemakkelijken, verminderen van stress en als middel voor traumaverwerking of behandeling tegen depressies.*

3. Tweedeling Leefstijlen: toename verschil in leefstijl en gezondheid

• Ook in Emmen bestaan grote verschillen in leefstijl en gezondheidsontwikkeling gerelateerd aan sociaaleconomische status (SES). Er is een tweedeling zichtbaar waarbij inwoners uit de lagere inkomensklasse zich vaak minder gezond voelen, vaker langdurige beperkingen hebben en vaker één of meer chronische aandoeningen hebben. Naarmate het verschil tussen rijk & arm toeneemt, zal ook het verschil in leefstijl toenemen. Daarmee neemt ook de verwachting af van het aantal levensjaren in goede gezondheid bij inwoners uit de lagere SES. Het aantal huishoudens in Emmen dat in armoede leeft, neemt sinds 2010 weer toe. De kans op armoede is het hoogst bij eenoudergezinnen, alleenstaanden tot 65+, lager opgeleide hoofdkostwinners, niet-westerse huishoudens en bijstandontvangers. *Deze trend geeft aan dat de financiële mogelijkheden voor juist een doelgroep die baat heeft bij sportief bewegen afnemen. Voor de inrichting van het sportief bewegenlandschap is dit een belangrijke overweging. Uit de sociale agenda's komt ook het thema 'armoede' nadrukkelijk naar voren. In Emmen is de groep lage SES aanzienlijk. Beleidsmatig bevorderen van Sportief bewegen is een antwoord op de vraag hoe deze tweedeling verminderd kan worden.*

4. Veranderende arbeidsmarkt: meer flexibele werknemers

• De Nederlandse arbeidsmarkt is de laatste jaren sterk aan het veranderen richting een flexibele arbeidsmarkt. Openingstijden worden verruimd en worden flexibeler. Daarnaast worden sommige banen overbodig door technologische ontwikkeling of worden andere vaardigheden gevraagd. Inwoners hebben dus op andere momenten in de week tijd voor sportief bewegen of sport dan eerder. *Deze flexibiliteit kan inhouden dat 'sporttijden' ook moeten flexibiliseren. Past de nieuwe vraag op het huidige sportaanbod?*

5. Wederzijdse beïnvloeding: meer invloed van buitenaf

• Kennisdeling is een proces dat zowel economische-, technologische-, institutionele- en sociale ontwikkelingen omvat. *Dit raakt ook de sport. Het is zaak om daarom bij Europese-, landelijke- en provinciale sportnetwerken aangesloten te zijn.*

6. Langer thuis: zorg dichtbij en integraal

• Mensen leven langer, de zorg innoveert en door de vergrijzing verandert de zorgvraag en neemt de zorgvraag toe. Sportief bewegen kan op wijk- en dorpsniveau helpen inwoners langer thuis te laten wonen. *Vergroten van de fysieke en mentale fitheid (persoonskapitaal) van ouderen helpt om langer gezond te leven en langer zelfstandig te blijven. Deze elementen dienen bij te dragen aan een ontwikkeling die past bij een wijk of dorp en de aanwezige hulpbronnen (vrijwilligers en samenlevingsstructuur) als basis heeft.*

Saadhoff

7. Voorkomen: van curatief naar promotie gezondere leefstijl

- Er is in de langdurige zorg toenemende aandacht voor vroegtijdige signalering van risicovolle situaties en tijdige interventies ter voorkoming van zwaardere ondersteuning en zorg. Er ontstaat een beweging van een focus op bestrijding van ziekte en gebrek naar een focus op behoud van gezondheid, welbevinden en eigen kracht door aanpassing van leefstijl en preventie. *Sportief bewegen helpt daarbij. Bij deze trend is het van belang in Emmen verschillen in leefstijl tussen hoge en lage SES te onderkennen.*

8. Op maat: ieder mens is uniek

- Er is een beweging zichtbaar van afhankelijkheid van een standaard (of gestandaardiseerd) aanbod van (sport)voorzieningen naar een persoonlijke invulling van bewegen, welzijn en zorg. Deze persoonlijke invulling vraagt om flexibilisering van het aanbod, participatie van 'eindgebruikers' en een ander competentieprofiel van professionals. *Deze trend gaat de komende periode de inrichting van het sportief bewegen landschap in Emmen mede bepalen.*

9. Connectiviteit: meer verbonden en meer transparantie

Door een toename van internetgebruik en social media wordt steeds meer informatie transparant en worden inwoners steeds mondiger. Ook ouderen. Dit leidt tot andere besluitvormingsmodellen. Ook inwoners weten elkaar makkelijker te vinden in online platforms en nieuwe communities. Werken deze communities ook mee aan sterkere offline communities? *Deze trend bepaalt ook in Emmen het sportief bewegenlandschap: helpen WhatsApp-groepen inwoners hun eigen fysieke en mentale fitheid inzichtelijk te maken? Kunnen moderne middelen bijdragen aan meer (sportief) bewegen?*

10. Doe het zelf: meer burger, minder overheid

- De relatie tussen overheid en inwoner verandert, waarbij inwoners steeds meer worden uitgedaagd om meer initiatief te nemen. Vanuit een gedwongen versobering van collectieve voorzieningen op gemeentelijk niveau wordt een beroep gedaan op de eigen kracht van inwoners om binnen hun eigen systeem en netwerk te zoeken (familie, buurt en andere vrijwilligers). *Aan de andere kant vraagt dit ook iets van de overheid: anders oppakken en loslaten waar kan. Daarom kiezen we bewust voor de rol van meespeeltheaterregisseur.*

11. Regionale netwerken: meer samenwerken in regio's

- De noodzaak voor gemeenten om regionaal samen te gaan werken neemt toe door een toenemende mate van decentralisatie van maatschappelijke opgaven. Dit betreft zowel de samenwerking met andere gemeenten als de lokale integrale samenwerking in gemeenten zelf met bijvoorbeeld zorginstellingen, maar ook de samenwerking met burgers en burgerinitiatieven. *In Emmen is bijvoorbeeld aangepast sporten regionaal opgepakt. Emmen is op tal van gebieden een regiogemeente. En Emmen is Drentse Hofleverancier topsporters en talenten.*

12. Groen en duurzaam: verduurzaming leefomgeving

- Er is een toenemend bewustzijn op het gebied van duurzaamheid en aandacht voor de kwaliteit van de leefomgeving. Een prettige groene, veilige en leefbare woonomgeving ondersteunt betrokkenheid en sociale cohesie in de buurt. Een prettige verblijfplaats stimuleert spontane ontmoetingen tussen buurtbewoners die noodzakelijk zijn voor de sociale cohesie. *Het ondersteunt ook de zelfredzaamheid van ouderen wanneer zij zich veilig voelen op straat en in de buurt en wanneer zij worden uitgedaagd of uitgenodigd 'er op uit te gaan'. Lokale duurzaamheidsinitiatieven in Emmen kunnen een mooie basis zijn voor sportief bewegen en andersom. De nieuwe omgevingswet biedt hiervoor tevens kansen. Deze trend heeft ongetwijfeld ook gevolgen voor onze sportaccommodaties: nieuw en bestaande.*

C. Ontwikkelingen

Sportbeleid is sociaal beleid. Het sociale domein is sinds 2015 enorm in beweging, organisatorisch en inhoudelijk.
Organisatorische veranderingen in het sociale domein
Een van de grote veranderingen binnen het sociale domein is de overheveling van taken van het rijk naar gemeentes. We zijn nu stelselverantwoordelijk voor WMO, jeugdzorg en de participatiewet. Inhoudelijk en financieel. Dat geeft voordelen: investeren in een sportieve, fysieke en sociale omgeving en het bevorderen van een gezonde leefstijl loont op termijn. Door de decentralisatie komen ook lokale partijen in beeld. Bijvoorbeeld sportverenigingen.
De raad heeft in 2015 al een aantal ambities uitgesproken binnen het sociaal domein (samen verder in het sociaal domein 2017 – 2021). De centrale ambitie is hierbij *"Meer maatwerk, zelfredzaamheid en betrokkenheid van inwoners. (..), het voorkomen van escalatie van problematiek (preventie) én meer voor minder. Daarmee bedoelend: goedkopere, efficiënter en effectievere hulp en ondersteuning, die dichtbij onze inwoners is georganiseerd in een zestal gebieden. Het beschikbare budget is hierbij kaderstellend"* (Gemeente Emmen, 2015).
Ook is een perspectief van handelen voor 2021 geschetst. *"We doen niet meer alleen wat kan, maar we maken mogelijk wat nodig is (….) en richten ons op preventie. Door bijvoorbeeld versterking van bestaande (informele) structuren in de directe omgeving van onze inwoners moet het mogelijk zijn om door vroegtijdig signaleren en de inzet van preventieve, lichte interventies voor een deel te voorkomen dat er een beroep gedaan moet worden op zwaardere en duurdere vormen van hulp of behandeling. (….). De aanpak zal waar het kan gebiedsgericht zijn (..). Waar nodig vindt de uitvoering op wijk/dorpsniveau plaats. (….)."* (Gemeente Emmen, 2015).
Ook in deze kadernota wordt uitgegaan van deze opdracht:

bijdragen aan het voorkomen van escalatie van problematiek, zelfregie en betrokkenheid, lokaal maatwerk, aansluiten bij informele structuren (sportverenigingen), promotie van gewenst gedrag en gebiedsgericht denken en handelen. Door deze keuze kunnen sportverenigingen die dat willen zich ontwikkelen tot partner voor samenlevingsvraagstukken.

Sportinhoud

De afgelopen periode is in het sociale domein veel ervaring opgedaan en veel kennis ontwikkeld met van onderop ontwikkelen. Een toekomstgerichte kadernota sportief bewegen sluit daar graag bij aan.
De positieve- en negatieve effecten van sport worden nationaal en internationaal onderzocht. Positieve effecten worden wel gezien , maar zijn nog niet altijd wetenschappelijk te bewijzen : easy to see, hard to proof. Een bijkomend probleem is dat het begrip 'sport' niet door iedereen op dezelfde manier wordt gebruikt.

op de afbeelding hiernaast is, op hoofdlijnen, een invulling voor sportbegrippen gegeven.

Begrip	Kernwoorden	Voorbeeld
Natuurlijk bewegen	Zelf intensiteit bepalen Geen aparte kleren, niet douchen	Hond uitlaten, tuinieren, stofzuigen traplopen
Sportief bewegen	Zelf intsensiteit bepalen, aparte kleren Zelf of samen regels bepalen, douchen	Fietsgroepjes, Bootcampvormen buiten Wintersport, Mudmasters, paardrijden, hardlopen
Sport	Regels belangrijker dan het individu Context bepaalt intensiteit: gezondheidsrisico's, Scheidsrechter Voorgeschreven kleding, Douchen	Georganiseerde sport
Topsport	+ Extreme gezondheidsrisico's + Dopingsregels	(internationaal) georganiseerde sport

Met deze kadernota wordt ingezet op het bevorderen van persoonskapitaal, natuurlijk bewegen en 'sportief bewegen'. Vanuit gemeentelijk perspectief zijn dit belangrijke begrippen. Een ander nieuw begrip is 'persoonskapitaal'.

Persoonskapitaal is een hulpbron die een individu kan inzetten om levensdoelen te bereiken en zich staande te houden bij tegenslagen. Het gaat om fysiek kapitaal, zoals kracht, lenigheid en uithoudingsvermogen, maar ook om mentaal kapitaal, zoals zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld, en om esthetisch kapitaal, zoals uitstraling en aantrekkelijkheid.

(bron: Sociaal en Cultureel Rapport 2014,
gepubliceerd door het Sociaal Cultureel Planbureau)

Persoonskapitaal helpt inwoners bijvoorbeeld een opleiding te volgen en af te maken, aan het werk te komen en te blijven, bij te dragen aan de samenleving en langer gezond te leven. Kortom, persoonskapitaal helpt bij vitaal burgerschap. Via natuurlijk bewegen en sportief bewegen, sport en topsport wordt bijgedragen aan persoonskapitaal.
(wedstrijd)Sport en topsport willen we als gemeente natuurlijk faciliteren waarbij we willen meebouwen. (wedstrijd)Sport en topsport is echter niet onze eerste prioriteit. Als wij een goede basis in Emmen aanbieden met natuurlijk bewegen en sportief bewegen (en dus voorwaarden scheppen voor een optimaal persoonskapitaal), kunnen anderen hierop voortbouwen met het aanbieden van sport en topsport. Ook goed bewegingsonderwijs is voorwaardenscheppend voor optimaal persoonskapitaal. Die verbinding met primair onderwijs, zij zijn hiervoor verantwoordelijk, proberen we te leggen.
Daarna komen sportverenigingen en sportbonden in beeld en kunnen zij dit stokje overnemen. Ook voor die verbinding voelen wij ons verantwoordelijk.

4 Wat willen we?

We willen integrale effecten. We gaan de kracht van sportief bewegen gebruiken

- Om hierdoor iedereen die dat wil de mogelijkheid te bieden om deel te nemen aan natuurlijk bewegen, sportieve bewegingsactiviteiten, sport of topsport
- Om hierdoor bij te dragen aan een gezonde samenleving
- Om hierdoor de opvoedkracht van wijken en dorpen die dat willen te versterken en aan te boren
- Om hierdoor sportverenigingen die dat willen zich te laten ontwikkelen tot samenlevingspartner
- Om hierdoor (via sportieve evenementen) extra maatschappelijk rendement te halen

Het wordt steeds duidelijker dat welzijn, gezondheid en natuurlijk- en sportief bewegen dusdanig met elkaar verweven zijn dat een integrale aanpak loont. Investeren in sportief bewegen levert welzijnswinst en gezondheidswinst op. Welzijnswinst en gezondheidswinst vergroten het persoonskapitaal. Een hoog persoonskapitaal verhoogt de kans op een maatschappelijke bijdrage en dat levert weer welzijnswinst op. Dat willen we bereiken.

Inwoners met een hoog persoonskapitaal doen in mindere mate een beroep op mantelzorgers en gemeentelijke vangnetten als WMO-voorzieningen, (jeugd)zorgvoorzieningen, bijstandsvoorzieningen of armoede regelingen.
Zo ontstaat via deze speerpunten door sportief bewegen een sociale multiplier voor vitale inwoners. Een sociale multiplier is het versterkende effect dat optreedt bij een sociale actie van anderen. Inwoners kunnen bijvoorbeeld sportief gedrag imiteren of erover gaan nadenken, waardoor een kleine verandering een grote en duurzame beweging in een groep kan versterken of beginnen. Een soort van hefboom. Deze beweging kan ontstaan bij interacties op wijk- of dorpsniveau. Wij willen die beweging met de kadernota sportief bewegen op gang brengen. Bijvoorbeeld door jeugdzorgprofessionals aan sportverenigingen te koppelen om opvoedvragen helder- en bespreekbaar te krijgen en te beantwoorden.
Onze rol is hierbij verbindend, vernieuwend en faciliterend bij bestaande initiatieven en gewenste ontwikkelingen. Dit wordt uitgewerkt in het volgende hoofdstuk.

5 Welke rol pakken we als gemeente?

Er gebeuren veel en goede dingen op sportief gebied in onze gemeente. Meer dan tweehonderd sportverenigingen bieden dagelijks of wekelijks sportieve- en sportactiviteiten aan. Dat is mooi, dat is goed en dat willen we graag zo houden.
De rol van de overheid verandert: onze hedendaagse samenleving vraagt meer van een overheid die effectief wil opereren en publieke waarden wil realiseren. Ons handelen zal op de ene of andere manier responsief moeten zijn aan de samenleving. Er ontstaan nieuwe verhoudingen tussen gemeente Emmen en de Emmense samenleving. Steeds vaker wordt om overheidsparticipatie gevraagd.
We kunnen (en willen!) het niet meer allemaal zelf en alleen. Andere partijen hebben een grote en belangrijke rol voor meeschrijven, meebouwen, mee-organiseren en mede vormgeven van wat we in Emmen in het sportieve domein gaan ontwikkelen en doen.

Daarom kiezen we voor de regievorm meespeeltheater. 'Meer van de samenleving, een andere overheid'. Samen bepalen welke uitdagingen eerst worden opgepakt en samen bepalen hoe we dat gaan doen. Op onderdelen zijn sommige spelers leidend en op andere onderdelen volgend. Dit in continue wisselende samenstelling. De aard van deze aanpak stimuleert bovendien inbreng en meespelen van de uiteindelijke doelgroepen. Onze rol is daarom verbindend, vernieuwend en faciliterend bij bestaande initiatieven en gewenste ontwikkelingen. De eerste twee jaar zullen we hier op verzoek, onder andere door de inzet van buurtsportcoaches, actief op inzetten en daarna in lijn brengen met de mogelijkheden van het gebied. Daardoor is het mogelijk de aanwezige en aangewakkerde energie een kans te geven. Iedereen die wil meebouwen aan de sportieve gemeente Emmen kan dat.

Met een uitdrukkelijke uitnodiging voor inwoners met een laag economische status.
Instituut Publieke Waarden leert ons dat betere en goedkopere oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen alleen tot stand komen als regelrecht wordt aangestuurd op wat je wilt bereiken: publieke oplossingen voor de verzorgingsstaat van de toekomst. Daarin spelen overheid, zorg- en welzijnsinstellingen en samenleving alle drie een belangrijke rol. We moeten voorkomen dat door protocollen maatwerk onmogelijk wordt. Maatwerk dat meer betrokkenheid bij de samenleving oplevert en vaak effectiever en efficiënt is dan de juridische logica. We pakken de handschoen op om uit te gaan van toegevoegd maatschappelijk rendement. We durven ongelijke gevallen ongelijk te behandelen. Daardoor kiezen we voor individuele maatwerkoplossingen die meer rendement en betrokkenheid opleveren en met wat minder legitimiteit (lees: afwijken van interne regeltjes en afspraken).

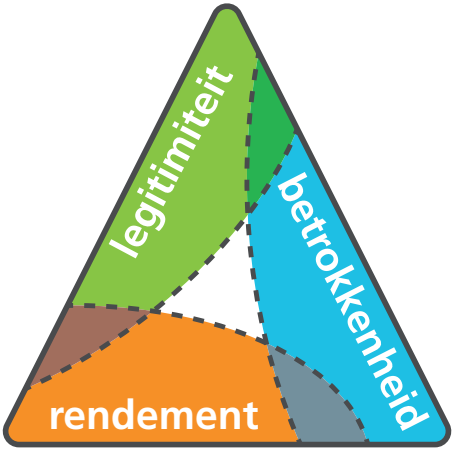

Die beweging op gang krijgen

Dit doen we door met diverse partners in de gebieden afspraken te maken over hoe we gaan samenwerken. Dat betekent dat het logisch wordt dat we met hoofdaannemers in de gebieden en gezondheidsprofessionals afspraken maken over hoe we gaan samenwerken. Toekomstgericht, in de wetenschap dat die niet makkelijk in te tekenen is.
De provincie geeft als regisseur ook vorm aan sport en sportief bewegen. Waar het past sluiten we graag aan bij 'Drenthe beweegt'.

Sportvereniging als partner

Verenigingen geven aan onder druk te staan. Er zijn uitdagingen op kadergebied (bestuurlijk en sporttechnisch)en op vrijwilligersniveau. Door huidige demografische ontwikkelingen is er minder ledenaanwas en de gewenste exploitatie is steeds vaker moeilijk rond te krijgen. Zich aanpassen aan veranderende technologische en culturele veranderingen zijn weer andere vraagstukken.
Als gemeente hebben we belang bij goed functionerende sportverenigingen.
Andere partners hebben ook uitdagingen. In het sociale domein veranderen vanzelfsprekendheden, er komen nieuwe samenwerkingspartners bij en de gemeente stelt steeds vaker een andere vraag en biedt andere financiële mogelijkheden. Goed functionerende zorginstellingen, huisartsen, (para)medici of welzijnsinstelling kunnen ook helpen onze ambitie vorm te geven.
Stapje voor stapje willen we naar een sportieve gemeente toegroeien met een optimaal persoonlijk kapitaal voor iedereen.

A. Verbinden

Regie nemen begint bij goed waarnemen. Wat gebeurt er allemaal op het gebied van natuurlijk bewegen, sportief bewegen, sport en topsport in onze gebieden, wijken en dorpen? Wat gebeurt er in het sociale domein? In welke richting ontwikkelt zich dat de komende vijf, tien of twintig jaar? Waar zit de vernieuwing en waar liggen verbindingskansen? Welke belangen zijn te koppelen?
We geven betekenis aan wat we zien en verbinden relevante initiatieven en mogelijkheden aan elkaar. Dit doen we op lokaal, regionaal, provinciaal, landelijk en internationaal niveau.
Niet dwingend en rekening houdend met ieders rol, belang, verantwoordelijkheid en (on)mogelijkheden. Dit vertaalt zich in tweejaarlijkse plannen met gebiedsgerichte invulling.

B. Faciliteren en waar gewenst versterken

We helpen de gewenste beweging op gang komen en op gang te blijven. We stellen accommodaties beschikbaar.
Inzet van bijvoorbeeld buurtsportcoaches en WMO-consulenten is bespreekbaar en we zoeken samen naar andere financieringsmogelijkheden als eigen en gemeentelijke budgetten niet voldoende zijn. Ook weer rekening houdend met ieders rol, belang, verantwoordelijkheid en (on)mogelijkheden.

C. Vernieuwen

Om toekomstbestendig te zijn is het van belang om het creatieve proces van vernieuwing in het sportieve domein te faciliteren. We kunnen nu lastig inschatten hoe de beweegcultuur eruit ziet in 2025 of 2030. Een manier om dat creatieve proces vorm te geven is om wat we zien te ordenen en te analyseren. Dit hoort bij onze regiefunctie.
Doel van een dergelijke manier van kijken is zicht krijgen op de ontwikkelingen van:

- Leren bewegen: bewegingsonderwijs, sportvereniging als opleidingsinstituut, het sportieve bewegen
- Organisatie van bewegen: verenigingsstructuur, ongeorganiseerde sport, commerciële aanbieders
- De uitingsvorm van bewegen: wedstrijdsport, evenementen, inrichten openbare ruimte
- Interesseren voor bewegen: draagvlak, stimuleringsacties, rol sociale media, nieuwe interventies
- Nieuwe verbindingen of samenwerkingsvormen bij bewegen: hoopvolle domein overstijgende initiatieven monitoren

Ook hier geven we betekenis aan de ontwikkeling op deze thema's en verbinden we relevante initiatieven en mogelijkheden aan elkaar. Niet dwingend en rekening houdend met ieders rol, belang, verantwoordelijkheid en (on)mogelijkheden.

D. Conclusie op de rol

Van de gemeente Emmen wordt verwacht maatschappelijke en politieke rollen in te vullen. We kiezen hiervoor de regierol die hoort bij een 'meespeeltheaterregisseur'. Een metafoor uit de theaterwereld helpt bij het beschrijven van de nieuwe rol. De nieuwe regisseur is iemand die op weg gaat en samen met de 'spelers van het spel' een plot ontwikkelt. Het script ontstaat dus gaandeweg. Geen blauwdruk, maar samen opbouwen. De spelers hebben dus een grote en belangrijke rol voor meeschrijven, meebouwen, mee-organiseren en mede vormgeven van wat we in Emmen in het sportieve domein gaan ontwikkelen en doen.

Iedereen die wil meebouwen aan het bewegende thema van 'Emmen Gezond' kan dat. Meer van de samenleving, een andere overheid. We willen niet alleen het sportieve domein vormgeven. Onze rol is meer op gebiedsniveau partijen, belangen en mogelijkheden aan elkaar verbinden. We geven samen richting en we faciliteren dat proces. We gaan samen met anderen op weg. Welke kant we op willen volgt hierna.

Gazelle

AV SPRINT

6 Waar zetten we op in?

We willen aansluiten bij de opmerkingen die gemaakt zijn in het interactieve proces dat is gevolgd met externe en interne partijen, waaronder sportverenigingen, organisaties, individuen en gemeentelijke afdelingen. De opmerkingen waren, kort samengevat:

- Sportverenigingen zijn een goede basis van sportinfrastructuur, maar ze hebben het moeilijk.
- Er is behoefte aan ondersteuning bij een deel van de sportverenigingen, onder andere op het gebied van bestuurskracht, vrijwilligers en opleidingen
- Taken, rollen, belangen en verantwoordelijkheden van alle partijen moeten duidelijk zijn bij iedereen. Het komt regelmatig voor dat taken en rollen bij gesprekspartners onduidelijk zijn.
- Er is behoefte aan een gemeente die de rol van meespeeltheaterrol oppakt.
- Een aantal sportverenigingen wil wel een rol als samenlevingspartner indien dat wordt ondersteund en gefaciliteerd, onder andere bij thema's als aangepast sporten en integraal beleid met (jeugd)zorg en welzijn.
- Er is behoefte aan vergroten en versterken van interne verbindingen tussen beleidsterreinen en integrale financieringsmogelijkheden

Vanuit volksgezondheid is de landelijke opdracht:

1. Promotie van gezond gedrag een prominente plaats geven in de gezondheidszorg;
2. De gezondheid van inwoners bevorderen en chronische ziekten voorkomen door een integrale aanpak in de omgeving waarin inwoners wonen, werken, leren en leven.
3. Gezondheidsbescherming op peil houden en nieuwe bedreigingen het hoofd bieden;
4. Stabiliseren of terugbrengen van gezondheidsverschillen tussen laag- en hoogopgeleiden.

Bovenstaande opmerkingen en punten zijn vertaald in uitgangspunten op inhoud en op proces bij het tot stand komen van de kadernota:

- Nieuwe inzichten in de definities van sport en gezondheid gebruiken
- Promoten van sportief bewegen als bijdrage aan een gezonde samenleving met een accent op inwoners met een lage economische status
- Participatie, zelfregie en zelfredzaamheid als leidende principes.
  - o Meer van de samenleving, een andere overheid: samen met anderen kansen creëren, experimenteren met nieuwe verhoudingen
  - o Gemeente Emmen vervult de rol van meespeelregisseur; samen denken, beslissen en bouwen
  - o Een 'beweging' op gang krijgen, geen blauwdruk: dus initiëren, verbinden en volgen
- Gebiedsgerichte aanpak: aansluiten op lokale energie, gezamenlijk belang en doen wat werkt
- De sportvereniging is de basis van de georganiseerde sportinfrastructuur in Emmen

We gaan de kracht van sportief bewegen gebruiken

A.Om hierdoor iedereen die dat wil de mogelijkheid te bieden om deel te nemen aan natuurlijk bewegen, sportieve bewegingsactiviteiten, sport of topsport

Met 'iedereen' bedoelen we ook bijna letterlijk iedereen. Van peuters tot inwoners in een verzorgingshuis, van inwoners die gezond van lijf en leden zijn tot inwoners met (ernstige)

beperkingen. Hieronder vallen diverse doelgroepen die bijzondere voorwaarden stellen aan sportief bewegen of sportbeoefening, zoals rolstoeltoegankelijkheid, lage intensiteit van bewegen, specifieke kaderdeskundigheid of andere specifieke voorwaarden. De begrippen natuurlijk bewegen, sportief bewegen, sport en topsport zijn eerder verduidelijkt.
Om 'iedereen die dat wil de mogelijkheid te bieden' betekent voor ons dat we ons verantwoordelijk voelen voor 'iedereen'. Dat betekent niet automatisch dat we voor 'iedereen' iets gaan doen. Ook hier is de meespeeltheaterrol leidend. We agenderen waar nodig, verbinden mogelijkheden en initiëren ontwikkelingen. Samenlevingspartijen worden uitgedaagd uit te voeren. Wanneer er financiële mogelijkheden zijn (vanuit bijvoorbeeld Rijk- of onderzoeksubsidies) worden die ingezet voor de meest kwetsbare doelgroepen. Kwetsbaarheid definiëren wij als er sprake van een opeenstapeling van fysieke, psychische, sociale en cognitieve problemen is. De buurtsportcoaches worden hiervoor ingezet. Als een meerwaarde wordt geconstateerd, wordt aangesloten bij nationale en provinciale plannen.

- **Aangepast sporten**

Aangepast sporten is er voor iedereen met een beperking, waarbij het kan gaan om een lichamelijke, verstandelijke, auditieve, visuele, chronische beperking of psychische stoornissen. Ook de GGZ-doelgroep (tijdelijk of chronisch) valt hieronder. We gaan actief op zoek naar inwoners met een beperking die niet sportief bewegen of aan sport doen, maar dit wel zouden willen. Dit doen we vanuit de actieve rol om twee redenen:

- De participatiecijfers voor deze doelgroep zijn gemiddeld fors lager dan voor inwoners zonder beperkingen
- We vanuit de gemeente, via onze bestanden, gemakkelijk de thuiswonende doelgroep kunnen benaderen

Er zijn sportaanbieders in Emmen voor deze doelgroepen. Waar nodig worden die versterkt. Ook gaan we aansluiten bij vindplaatsen van deze doelgroep: huisarts, (jeugd)zorg, speciaal onderwijs en begeleid wonen. Het doorverwijsloket revalidatie en sport is een belangrijk kennisknooppunt voor dit thema.

- **Ruimtelijke inrichting en omgevingswet**

Er wordt met de ruimtelijke inrichting van Emmen steeds vaker een verbinding gemaakt tussen natuurlijk bewegen, sportief bewegen en sport. Sportief medegebruik van fietspaden betekent dat met minimale extra kosten ook op de fietspaden geskeelerd kan worden. Het aanleggen van het ijstijdenpad bij de Runde is hiervan een voorbeeld.
Een andere insteek is de fietsveiligheid. We doen in Zuidoost Drenthe verband mee aan het programma 'Veilig bereikbaar Drenthe'. Om veilig aan het verkeer te kunnen deelnemen is het erg belangrijk dat je vaardig op je fiets zit. Via dit programma leren we basisschoolkinderen hoe je veilig op je fiets zit en hoe je je fiets goed onder controle houdt. Basisfietsvaardigheden als vorm van natuurlijk bewegen. We gaan deze vaardigheden ook oefenen met relevante andere doelgroepen, zoals Somalische vrouwen.
In 2019 moet de nieuwe Omgevingswet van kracht worden, waarbij gezondheid een nadrukkelijke rol krijgt. We gaan de lokale invulling van de Omgevingswet de komende periode uitwerken.
Insteek vanuit deze kadernota sportief bewegen is:

- De inrichting van Emmen: sportief medegebruik van de omgeving en het aanleggen van sport- en speelvoorzieningen voor diverse doelgroepen op relevante plekken
- Aansluiten bij de gemeentelijke invulling van het Emmense Handboek toegankelijkheid openbare ruimte, zodat íedereen natuurlijk kan bewegen
- Het (internationaal) promoten van de mooie omgeving die Emmen biedt voor natuurlijk bewegen, sportief bewegen en (top)sportevenementen
- Mede invulling geven aan de provinciale ambitie van Fietsprovincie Drenthe

- **Bewegingsonderwijs**

We vinden bewegingsonderwijs een onmisbare schakel in de ontwikkeling van inwoners van hun motorische mogelijkheden

tot 'Active for live'. Goed bewegingsonderwijs helpt bij een active start, leert fundamentele motorische vaardigheden aan en leert kinderen de skills van het 'zelf beter worden'. Dit zijn de eerste drie stappen in onderstaand figuur (stichting Topsport NOORD). De gemeente heeft baat bij de uitkomsten van het bewegingsonderwijs. De uitvoering en verantwoordelijkheid om te komen tot de wettelijk vastgelegde kerndoelen lichamelijke opvoeding ligt bij de schoolbesturen. Hoe beter die tussen – en einddoelen worden gehaald, des te beter is de aansluiting bij de sportvereniging mogelijk.
Ook vanwege het psychologische aspect is bewegingsonderwijs belangrijk: waar je beter in wordt, vind je vaak leuker. Een noodzakelijke voorwaarde om zelfstandig door te gaan met sportief bewegen, sport of topsport.
Daarom gaan we individuele scholen die ambitie hebben om hun bewegingsonderwijs te verbeteren ondersteunen. Op basis van de eigen plannen van scholen kunnen buurtsportcoaches, in overleg en beperkt, dit proces versterken, verrijken of versnellen. Onze insteek is hierbij primair de groepen 1 tot 4. Investeren in bewegingsonderwijs van deze leeftijdsgroep levert de meeste winst op.
Als landelijk besloten wordt tot drie uur gym per week zal dat, als het aan ons ligt, ook het eerst worden geïmplementeerd voor deze groep. Schoolbesturen dragen hiervoor de verantwoordelijkheid.
Voor alle leeftijdsgroepen geldt dat kwalitatief goed bewegingsonderwijs op alle vlakken winst oplevert, maar bij de groepen 1 tot vier is de winst het grootst.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat gemeentelijke buurtsportcoaches structureel lessen bewegingsonderwijs gaan verzorgen. Dat is een schoolbestuurlijke verantwoordelijkheid. De inzet van buurtsportcoaches is gericht om het proces van eventueel verbeteren van de kwaliteit van de lessen bewegingsonderwijs door de scholen zelf, te ondersteunen.

Emmen heeft een aantal bredeschool netwerken. Buurtsportcoaches zijn daar traditioneel aan gekoppeld. We vinden dat sportactiviteiten binnen de brede schoolnetwerken in het teken zullen staan van de eerste drie stappen van dit model, gekoppeld aan het onderwijskerndoel 'leren reguleren' . Zo draagt een buurtsportcoach bij aan een onderwijsdoel in een buitenschoolse setting.

Niet iedereen kan even goed meekomen binnen het bewegingsonderwijs. We investeren in 'minder vanzelfsprekende bewegers', waarbij kwalitatief goed bewegingsonderwijs niet voldoende is om de bewegingsuitdagingen van individuele kinderen op te lossen. Dit doen we door groepslessen Motorisch Remedial Teaching (MRT) op brede schoolniveau aan te bieden, gericht op het weer zonder problemen deelnemen aan de lessen bewegingsonderwijs van school. Buurtsportcoaches verzorgen die lessen en screenen de leerlingen die motorisch dreigen uit te vallen.

- **Talentontwikkeling en topsport**

Onze primaire focus ligt niet op talentontwikkeling en topsport. Vanuit de meespeeltheaterregie hebben we wel een ondersteunende rol. Aansluiten bij wat anderen willen geldt zeker ook voor talentontwikkeling en topsport. Hierbij is een landelijke ontwikkeling leidend. Stichting Topsport NOORD wil in Emmen inzetten op Talentontwikkeling via clusteren van Regionale Trainingscentra's (RTC's) rondom de Topsport Talent Scholen (LOOT) van het Carmelcollege. Talentontwikkeling is voor hen de link tussen breedtesport en topsport. Talentontwikkeling krijgt steeds meer een centrale plek in de totale piramidale opbouwstructuur welke de basis vormt voor de topsport in Nederland. Het beleid van NOC*NSF is er op gericht om dit de komende jaren te clusteren rond LOOT-scholen in de regio, met als doel dat jonge getalenteerde sporters vanuit de thuissituatie en dichtbij hun eigen sportclub een extra trainingsprogramma krijgen in RTC's. De opzet van deze neutrale organisatie, onder regie van de sportbond en georganiseerd door Stichting Topsport Noord, zijn bedoeld als een gefaseerde opstap naar steeds meer training en een optimale begeleiding in duurzame talentontwikkeling. De waarde van deze clustering van RTC programma's is vooral kruisbestuiving vanuit verschillende sportdisciplines, bundeling van kracht en kennis en het efficiënt inzetten van subsidies en middelen.
Betrokkenheid van (PO en VO) scholen en het Carmel College (TTS/LOOT om de samenwerking verder uit te bouwen), sportberoepsonderwijs (Drenthe College) en sportverenigingen speelt in deze ontwikkeling ook een belangrijke rol. Het kost tijd om een netwerk op te bouwen waarin herkenning en scouting van jonge talenten een waardevol onderdeel wordt van sport. Stichting Topsport NOORD zal naast de financiële inbreng ook een eenduidig topsport beleid brengen waarin RTC's zich kunnen doorontwikkelen als organisaties. Met als doel het creëren en managen van een topsportinfrastructuur voor talentontwikkeling en samenwerking opzetten met sportverenigingen bij de RTC's in een netwerk van kennisdeling. Plus het koppelen van sport en onderwijs vanuit het beleid voor talentontwikkeling. Ook het sportberoepsonderwijs wordt hierbij betrokken en is

(2) Kerndoel 58: De leerlingen leren samen met anderen op een respectvolle manier aan bewegingsactiviteiten deel nemen, afspraken maken over het reguleren daarvan, de eigen bewegingsmogelijkheden inschatten en daarmee bij activiteiten rekening te houden. (http://tule.slo.nl/Bewegingsonderwijs/F-L58.html)

onderdeel van de topsportinfrastructuur. Natuurlijk is aangepast sporten ook in beeld. We vinden dat talentontwikkeling en daardoor indirect topsport ondersteund zou moeten worden door goede randvoorwaarden voor mogelijke talenten te faciliteren. Bijvoorbeeld proberen samen met anderen accommodaties te creëren die voldoen aan de internationale eisen qua afmetingen en hoogte. Dit zijn investeringen die ook gebruikt kunnen worden door (nog) niet-topsporters en dus een algemener belang kunnen dienen. Een serieuze tegenprestatie van topsportteams en individuele topsporters aan de samenleving is dan logisch.
Vanuit onze netwerkkennis kunnen wij de gevraagde betrokkenheid van investeerders, onderwijs en sportverenigingen beïnvloeden om zodoende deze ontwikkeling te faciliteren. Inzet van een buurtsportcoach lijkt ook voor dit proces voor de hand te liggen. Er is een buurtsportcoach die vanuit de gemeente talenten op het gebied van krachttraining faciliteert. Er zal bekeken worden hoe daarvan het rendement verhoogd kan worden door kennis breder te verspreiden onder sportverenigingen en sportberoepsonderwijs.
Toekenning van trainingsuren RTC is, denken we, het beste te overwegen binnen de setting van maatschappelijk rendement. Op basis van de uitgangspunten van deze kadernota zijn sportverenigingen de basis van de sportinfrastructuur en niet een regionaal trainingscentrum. We kiezen daarom eerst voor maatschappelijk rendement voor kwetsbare (WMO-)doelgroepen en participatie in onze sporthallen op courante uren.

de badde

B. Om hierdoor bij te dragen aan een gezonde samenleving

Het Rijk heeft volksgezondheid aan lokale gemeenten gedelegeerd en stuurt inhoudelijk en financieel. De brief van het ministerie van Volksgezondheid geeft een aantal doelen om te realiseren in de komende periode. Hoewel het ministerie de gemeente Emmen grote beleidsvrijheid geeft in de uitvoering, vraagt zij nadrukkelijk aandacht voor de volgende uitdagingen.

1. Preventie een prominente plaats geven in de gezondheidszorg
2. De gezondheid van inwoners bevorderen en chronische ziekten voorkomen door een integrale aanpak in de omgeving
   waarin inwoners wonen, werken, leren en leven
3. Gezondheidsbescherming op peil houden en nieuwe bedreigingen het hoofd bieden
4. Stabiliseren of terugbrengen van gezondheidsverschillen tussen laag- en hoogopgeleiden

Deze vier uitdagingen zijn verweven in deze kadernota als een vorm van leidende principes: promotie gezond gedrag door sportief bewegen, aansluiten bij de omgeving (wijken en dorpen) en insteken op het betrekken van de lager opgeleiden.
De afgelopen jaren zijn de ideeën over gezondheid veranderd. Er is een nieuw (positief) gezondheidsbegrip gedefinieerd. Waar aanvankelijk de nadruk lag op welbevinden en het ontbreken van ziekten als voorwaarde voor een goede gezondheid, is het begrip meer opgeschoven naar zelfredzaamheid. De vaak aangehaalde gezondheidsdefinitie van Machteld Huber geeft goed de veranderde kijk weer op gezondheid. Zij omschrijft het begrip gezondheid als: het vermogen om je aan te passen en je eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven' (3) .

(3) Huber, British Medical Journal (2011)

De nieuwe gezondheidsdefinitie van Huber, waarin "meedoen in de maatschappij" en sociale netwerken worden genoemd, is eenvoudig te verbinden met de doelstellingen van het sociale domein, waaronder het sportief bewegen. Dit zijn participatie, zelfregie en zelfredzaamheid. Niet toevallig ook thema's waarin sportverenigingen een rol kunnen spelen.

C. Om hierdoor de opvoedkracht van wijken en dorpen die dat willen te versterken

De wens om de pedagogische kracht in dorpen en wijken te stimuleren en verder te ontwikkelen loopt als een rode draad door beleidsstukken die de afgelopen jaren zijn geschreven en vastgesteld. Ook in de samenwerking met partners rondom het gebiedsgericht werken en het 'Samen verder traject' is dit een belangrijk onderwerp van gesprek. Historisch gezien is de "jeugdhulpconsumptie" in de gemeente Emmen verhoudingsgewijs groter dan dat van de overige Drentse gemeenten. Zuidoost Drenthe wordt door aanbieders vaak genoemd als een gebied met een grote zorgvraag en complexe- en hardnekkige problematiek. Een oplossing hiervoor wordt vooral gezocht in de preventie van problemen en niet in het bestrijden van de gevolgen. Door hierin, ook met sportief bewegen of sport, te investeren zou de groep die afhankelijk is van deze "zware" vormen van hulp op termijn moeten kunnen verkleinen als gevolg van gerichte preventieve interventies en tijdige herkenning.
Dit is geen doel op zich, maar zou een logisch effect moeten zijn van de versterking van de kracht van dorpen en wijken. Er is hiermee een wens geformuleerd om bij te dragen aan de verdere ontwikkeling van de pedagogische kracht in dorpen en wijken.
We kiezen de volgende insteek: juist succeservaringen, het gevoel 'normaal' te zijn en de ontwikkeling van 'eigen' vaardigheden zijn bepalend voor het individuele toekomstperspectief. Ook in de sportieve setting. In een motivatiegericht klimaat kan deelname aan sport of sportieve activiteiten zorgen voor deze succeservaringen en persoons kapitaal. Een aanpak waar de wijk of dorp zelf de basis is, is het waard om te verkennen.

Daarom gaan we investeren in de pedagogische kracht van inwoners in wijken en dorpen die hieraan willen werken. Waar de thuissituatie en het onderwijs de eerste twee opvoedmilieus zijn, bestaat het derde opvoedmilieu uitpartijen en medewerkers in de wijken en dorpen. Op dit derde opvoedmilieu steken we in. Onderwijs is verantwoordelijk voor haar eigen doelen, we sluiten daarbij aan. Als het wenselijk is kunnen sportverenigingen geholpen worden bij hun pedagogische taak door bijvoorbeeld sporttechnisch kader pedagogisch te scholen.
Te onderzoeken is of een pedagogische training voor inwoners die een tegenprestatie leveren bij een organisatie uit het derde opvoedmilieu de pedagogische kwaliteit van de wijk- of dorp versterkt. Ook wordt de mogelijkheid onderzocht professionele jeugdzorg te koppelen aan sportverenigingen, zodat zorgescalatie kan worden voorkomen. Met als eindresultaat een optimale persoonlijke ontwikkeling van de eigen (jonge) inwoners en bundeling van krachten en/of versterken van de aanwezige kennis en vaardigheden op het gebied van de opvoedkunde. In een optimale mix van informele zorg en formele zorg op wijk- of dorpsniveau.

- **Een motivatiegericht en sociaal veilig sportief bewegenklimaat**

Als inwoners worden gestimuleerd sportief te gaan bewegen met als doel persoonskapitaal, dan is het belangrijk dat het sportief bewegen plaatsvindt in een motivatiegericht klimaat. Dit is een klimaat waarin persoonlijke ontwikkeling en plezier centraal staan, in plaats van competitie en vergelijking met anderen. Het lijkt een uitdaging hoe een motivatiegericht klimaat bij sportverenigingen en andere sportaanbieders te realiseren is, omdat veel

sportverenigingen wedstrijdsport als ‘corebusiness’ hebben. Dit ontstaat niet zomaar. We proberen hier krachten te bundelen. Omdat de sociale wijkteams een bredere doelgroep dienen dan alleen jeugd, is het de moeite waard te experimenteren met deze aanpak voor verschillende kwetsbare groepen. Zo kunnen ook de werkcoach bij re-integratietrajecten of hulpverleners van ggz-instellingen mogelijk een rol vervullen bij het verzorgen van een motivatiegericht en sociaal veilig sportklimaat.

- **Sportief bewegen als onderdeel van zorg- of hulptrajecten**

Interventies voor kwetsbare groepen richten zich vaak op het verminderen van achterstanden in gezondheid, zelfredzaamheid, participatie en sociaal gewenst gedrag. Het gaat hierbij onder meer om mensen in de maatschappelijke opvang, mensen in de geestelijke gezondheidszorg en jongeren in de geïndiceerde jeugdzorg. Om inwoners (weer) voor te bereiden op een gezond, prettig en productief leven, is het verminderen van risicofactoren echter onvoldoende. Juist succeservaringen, het gevoel ‘normaal’ te zijn en de ontwikkeling van vaardigheden zijn bepalend voor het toekomstperspectief. In een motivatiegericht klimaat kan deelname aan sportieve activiteiten of sportbeoefening zorgen voor deze succeservaringen en ontwikkeling van persoonskapitaal. Het bestaande aanbod aan sportief bewegen voor kwetsbare groepen is echter nog niet voldoende. Hier ligt dus een ontwikkelingsopgave voor ons samen.

- **Ontwikkelen ‘sport’ interventies en verrichten effectonderzoek**

De interventiedatabases van bijvoorbeeld het kenniscentrum Sport, NJi, Movisie, RIVM, DIVOSA en Platform31 laten zien dat er nog te weinig sportinterventies zijn die bijdragen aan gemeentelijke sociale doelstellingen, anders dan het verhogen van de sportparticipatie. Het is daarom belangrijk goed onderbouwde sociale ‘sport’ interventies te ontwikkelen. We gaan actief proberen pilots en experimenten in onze gebieden te laten uitvoeren, met als doel om op dit specifieke onderwerp kennis op te doen. Dit kan alleen als er aandacht is voor vijf specifieke thema’s:

1. De begeleiding van specifieke doelgroepen naar sport- en beweegaanbod
2. Structureel sport- en beweeggedrag van deze inwoners
3. De sociale condities die de mogelijke positieve effecten van sportief bewegen veroorzaken of versterken
4. De communicatie richting inwoners met een laag economische status
5. De verbinding tussen informele opvoedkracht, jeugdhulp en formele jeugdzorg.

Aandacht voor deze punten vraagt een investering in aandacht, uren en eventueel middelen voor de ontwikkeling van sport- en beweeginterventies of -programma’s en aandacht voor samenwerking tussen organisaties in de sociale sector en sportverenigingen. Het vraagt ook om een meespeelregierol op en begeleiding van die samenwerking. Die rol gaan we actiever oppakken. We weten al dat landelijke effectieve interventies niet zomaar te kopiëren zijn naar lokale situaties, maar effectonderzoeken bieden wel inzicht in de mogelijkheden van sportief bewegen voor het bereiken van maatschappelijke doelstellingen. We gaan elke keer de opgedane lessen uit andere plaatsen van Nederland op mogelijke effectiviteit screenen voor toepassing in onze gemeente. Dit biedt mogelijkheden voor de inzet van sport- en beweeginterventies op Emmense schaal, voor stad en platteland.

D.Om hierdoor sportverenigingen die dat willen zich te laten ontwikkelen tot samenlevingspartner

In Emmen is geconstateerd dat sportverenigingen een belangrijke partner zijn en een nog belangrijkere partner kunnen zijn bij het realiseren van publieke doelstellingen. Beleidsmatig willen we graag een beroep doen op het dubbele karakter van een sportvereniging. Een sportvereniging heeft vanuit zichzelf al een publieke waarde én kan ingezet worden om aanvullende publieke waarde te creëren. We willen graag dat sportverenigingen zich gaan inzetten voor de lokale gemeenschap.

We willen een bijdrage aan de participatiesamenleving mogelijk maken op basis van vrijwilligheid, participatie is een recht. Er kunnen vier maatschappelijke rollen bij een sportvereniging worden onderscheiden: de sportvereniging als accommodatiebeheerder, als projectuitvoerder, als opleidingsinstituut en als sportaanbieder. De gemeente heeft belang bij vitale sportverenigingen die toekomstbestendig zijn. Daarom stimuleren we ontwikkelingen die samenwerking met andere sportverenigingen of met maatschappelijke partijen opleveren. Samenwerking en eventuele clustering van activiteiten bevorderen de ontwikkeling van een integraal aanbod op integrale beleidsdoelen en bevordert leerprocessen tussen organisaties. Ook hierbij geldt: hieraan deelnemen is een recht, geen plicht.

Een andere vorm van toekomstbestendigheid is dat we graag een flexibeler sportaanbod ondersteunen of helpen ontwikkelen op lokaal niveau. Sportverenigingen zijn toekomstbestendiger als ze zich aanpassen aan de wensen en behoeften van specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld werklozen, gepensioneerden, inwoners met een beperking of chronische aandoeningen WMO-doelgroepen.

In Emmen hebben we met sportverenigingen gesproken. De bovenstaande publieke logica (gerichtheid op publiek belang met publieke middelen) wordt onderschreven. De organisatorische instrumentalisatiewens van de gemeente Emmen wordt herkend en erkend. Maar sportverenigingen redeneren vanuit een andere logica: een community-logica. Deze is gericht op de belangen van de eigen gemeenschap. Deze logica's botsten niet automatisch maar leveren wel spanning op voor de ambities van een beleidsprogramma. De samenleving is minder maakbaar dan beleidsmakers eerder wel dachten.

Ook daarom kiezen we voor de regierol van meespeeltheater. We realiseren ons dat maatschappelijke betrokkenheid van sportverenigingen wordt gedreven door het bewaken van de waarden van de eigen organisatie en het vergroten van de overlevingskansen van de vereniging. En dit is, denken we, de reden dat beide partijen voordeel kunnen halen uit een samenwerkingsrelatie. Het mes snijdt dan aan meerdere kanten.

Daarom richten we ons op de maatschappelijke kracht van die sportverenigingen die in deze ontwikkeling mee willen. Iedere vereniging die wil, kan en mag meedoen. Een voorwaarde is dan dat gekozen wordt voor een situationele ondersteuning, waarbij antwoord wordt gegeven op welke maatschappelijke rol de vereniging wil worden aangesproken en aandacht is voor de procesbegeleiding in het betrekken, boeien, betrokken houden (binden) en belonen van sportverenigingen die zich inzetten bij publieke uitdagingen.

Hieronder wordt verwoord hoe we deze rollen waarderen.

Accommodatiebeheerder
We beschouwen sportverenigingen en hun accommodaties als een belangrijke plek van sportparticipatie. We vinden het belangrijk dat er een fijnmazig netwerk van sportaccommodaties in de directe omgeving van (potentiële) sporters is. Hoe beter de inrichting van

die accommodaties is afgestemd op plaatselijke maatschappelijke wensen, hoe mooier het is. Het vervullen van een wijk- of dorpfunctie wordt steeds belangrijker. We gaan actief bekijken hoe kantines en clubhuizen een grotere rol kunnen vervullen in de lokale situatie.

Projectuitvoerder
Sportverenigingen worden in deze nota uitgedaagd en gevraagd voor het oppakken en uitvoeren van Emmense beleidsdoelen. We vragen sportverenigingen om meer gericht werk te maken van maatschappelijke uitdagingen rondom sportbeoefening van WMO-doelgroepen, vitalere inwonersgroepen, versterken van de opvoedkracht in wijken en dorpen en bijdragen aan de tegenprestatie bij de participatiewet. Een aantal verenigingen heeft aangegeven deze implementatierol te willen oppakken, mits ze hiervoor gefaciliteerd worden. We gaan deze wens de komende periode concretiseren.

Opleidingsinstituut
Een sportvereniging is te bekijken als een opleidingsinstituut voor diverse vaardigheden. Sporttechnische vaardigheden, jurerende vaardigheden, professionele vaardigheden en democratische vaardigheden kunnen in deze setting worden ontwikkeld. Als bijvangst leveren spotverenigingen een enorme bijdrage aan het persoonskapitaal (fysieke en mentale fitheid) van kinderen, jongeren en adolescenten. De kracht van een sportieve opvoeding op de groei van sociale- en emotionele vaardigheden bij de zich ontwikkelende jeugd is groot. Een vorm van talentontwikkeling is dat ook te noemen. Bovendien is in de Emmense situatie een aantal sportverenigingen ook een opleidingsinstituut voor scholieren van voortgezet onderwijs en Middelbaar sportberoepsonderwijs. Wij waarderen deze rol enorm, maar gaan hier niet in investeren.

Sportaanbieder
Sportverenigingen zijn aanbieders van sportactiviteiten. Dit is hun primaire bestaansrecht. Aanbieden van sportactiviteiten en sportief bewegen vinden we van grote maatschappelijke waarde. Het dient de leefbaarheid van wijken en dorpen en kan het motorische brede schoolaanbod verrijken. We willen, samen met sportverenigingen, het aanbod verbreden naar sportief bewegen voor andere dan de huidige doelgroepen en bekijken of wedstrijdsport (aangepast sporten) voor deze doelgroepen mogelijk is. Zo helpen we ook de levensvatbaarheid van verenigingen.

Het is vanzelfsprekend dat bovenstaand proces een gezamenlijke inspanning vergt.

PREDATOR

7 Op welke schaal gaan we organiseren?

De Gemeente gebruikt vaak een gebiedsindeling waarbij een verdeling is gemaakt in zes gebieden: de Velden, de Blokken, de Monden, Emmen Zuid, Emmen Noord en Emmen Oost. We sluiten hierbij aan.

- **De inzet van buurtsportcoaches als onderdeel van gebiedsnetwerken**

Omdat sport en bewegen de lichamelijke gezondheid en aspecten van de geestelijke gezondheid positief beïnvloeden (persoonskapitaal), is het belangrijk dat inwoners voldoen aan de beweegnorm. Dit geldt in het bijzonder voor inwoners met een ongezonde leefstijl en/of gezondheidsklachten. Hetzelfde geldt voor jeugd die terechtkomt in het hulpverleningsnetwerk. Daarom willen we graag dat, op vrijwillige basis, sportverenigingen en andere sportaanbieders betrokken worden in wijknetwerken en/of wijkteams. In welke vorm dit gebeurt, kan verschillen per sportvereniging, per wijk of dorp en per gebied. We gaan experimenteren met het betrekken van sportaanbieders in wijkteams. Een buurtsportcoach als verenigingsondersteuner zou hier een rol in kunnen spelen, maar sportverenigingen of sport- en beweegaanbieders kunnen ook zelf deelnemen aan wijknetwerken.

Buurtsportcoaches vormen een gebiedsgericht team met de buurtwerker, de wijkverpleegkundige, de gebiedscoördinator en eventueel een WMO-consulent. Als 'beweegsspecialist' doen ze wat nodig is in het gebied op basis van de benoemde speerpunten in deze kadernota. Dit is in de uitvoering onder meer afhankelijk van de sociale agenda's, de wijk-of dorpsplannen en de ambities van sportverenigingen en Brede Schoolnetwerken. De buurtsportcoaches sluiten vanuit deze werkwijze aan bij bestaande overlegstructuren om integraal beleid via sportief bewegen vorm te geven. Verdere uitvoering vindt natuurlijk plaats op wijk- en dorpsniveau. Zo is aansluiten bij de al bestaande initiatieven logisch en kunnen die, waar wenselijk, versterkt worden.

- **De vraaggerichte inzet van seniorensport medewerkers**

De seniorensport medewerkers worden specifiek voor de doelgroep ouderen (75+) ingezet. Dit is een groeiende doelgroep in Emmen met een groter risico op kwetsbaarheid. We gunnen iedereen zo gezond mogelijk ouder worden. Met de inzet van de seniorensport medewerkers willen we bovendien voorkomen dat WMO kosten voor de gemeente buitensporig oplopen.

8 Hoe gaan we om met evenementen?

De gemeente Emmen heeft een rijke historie van sportieve – en sportevenementen, met als voorlopig hoogtepunt het FIFA WK voetbal tot 20 in 2005. Maar we zijn ook trots op de jaarlijks terugkerende Gouden Pijl, de Drentse Fietsvierdaagse of een Rietplasloop. Er zijn er teveel om allemaal te benoemen. Een grove indeling in type evenementen is: (top)sportevenementen en sportief bewegenevenementen. Beide typen hebben een eigen en onderscheidende waarde. Wij hanteren de definitie van een evenement die is vastgesteld in de beleidsregel evenementen van 2009 (4). We beogen in deze kadernota sportief bewegen wel een iets bredere doelstelling dan daarin is vastgesteld.

We willen graag evenementen in gemeente Emmen faciliteren om maatschappelijke waarde te halen. Er zijn verschillende maatschappelijke waarden (baten) te onderscheiden:

- Sociale betekenis: de binding tussen mensen en groepen en toename van onderling vertrouwen.
- Culturele betekenis: identificatie met het evenement en trots.
- Karaktervorming: stimuleren van zelfbeeld, prestatiestreven en (re)socialisatie.
- Gezondheid: stimuleren van een actieve leefstijl.
- Economische betekenis: economische impact van het evenement.
- Promotionele betekenis: uitstraling van en op het gebied.

Dit zijn waarden die voor ons relevant zijn. Sportevenementen kunnen een bijdrage leveren aan deze maatschappelijke waarden door het achterlaten van een al dan niet geplande ‘erfenis’. Wat blijft er over als het evenement afgelopen is? Dat is voor een (top) sportevenement anders dan bij een sportief bewegen evenement. En anders voor een deelnemer dan voor een toeschouwer. Die erfenis moet zo groot mogelijk worden gemaakt, in het belang voor de gemeente.
De kosten en baten van een topsportevenement zijn vaak niet in één hand. De investeerder in het sportevenement is vaak niet de incasseerder van de financiële baten. Een groot deel van de kosten worden gedragen door de gemeenschap, opbrengsten gaan vaak naar private partijen, zoals de horeca. ‘En ruim de helft van grote sportevenementen sluit af met verlies’ (5) .

Dit is een landelijk gesignaleerd probleem en daarom is door minister Schipper een Sportraad ingesteld om nieuwe ‘verdienmodellen’ vorm te geven. Op zoek naar nieuwe verdienmodellen gaat de Sportraad evenementen analyseren die geen subsidie van het ministerie ontvangen, zoals de TT in Assen en de Vierdaagse in Nijmegen: sportevenementen die volgens de raad tot Nederlands ‘sporterfgoed behoren’. Ook moet de raad adviseren hoe de evenementen kunnen bijdragen aan groei van de economie.
We gaan dit proces volgen en willen doorontwikkelen naar een ‘maatschappelijk verdienmodel’ bij sportevenementen waarbij kosten en verschillende baten (waarden) in balans zijn.
We geloven dat door samenwerking met diverse maatschappelijke partners, goede communicatie, een uitgebalanceerd side-event programma en een optimale inrichting van het evenemententerrein er tot positieve sociaal-maatschappelijke effecten gekomen worden. We willen nadrukkelijker aansluiten bij lessen die uit voorgaande evenementen en evaluaties gehaald zijn.

(4) Beleidsregel subsidie evenementen, collegebesluit 15-12-2009 (09/1106)

(5) Minister Schippers van Sport eind 2015 in een brief aan de Kamer.

Succesfactoren:

1. Aansluiting bij het verhaal van het evenement
2. Sportstimulering en stimulering sportief bewegen door deel te nemen
3. Integratie door doelgroepen te koppelen
4. Tijd en energie investeren om scholen te betrekken
5. Betrokkenheid organisatie hoofdevenement
6. Bewuster kiezen welke maatschappelijke waarden bij dit evenement beoogd worden

Faalfactoren:

7. Onduidelijke link naar het hoofdevenement
8. Geen focus in de doelstellingen
9. Te weinig activeren van vrijwilligers
10. Side-events alleen als marketinginstrument
11. De al actieve 'sporters' vergeten

Door bewust bij (top)sportevenementen te kiezen voor verplichte side-events door de hoofdorganisator halen we optimaal rendement. De sportief-maatschappelijke side-events zorgen ook voor mogelijk extra financieringsmogelijkheden. Geregeld kan door het betrekken van minder actieve doelgroepen bij het evenement subsidies aangevraagd worden waardoor de side-events naar een hoger niveau getild kunnen worden en nog meer rendement gehaald wordt. Bovendien is zo het bewustzijn (awareness) te vergroten onder het publiek.
Door het organiseren van deze events kunnen er ook andere sponsoren worden aangetrokken. Sommige bedrijven willen niet investeren in topsport, maar juist in de breedtesport.

Als meespeelregisseur geven we samen inhoud aan de evenementen en de side-events door te verbinden, te vernieuwen en te faciliteren, rekening houdend met ieders (on)mogelijkheden. En aanstaande aanbevelingen vanuit de Sportraad meewegend, met als doel een optimaal maatschappelijk rendement. Evenementen die teveel voor eigen succes gaan, worden niet gefaciliteerd.

STRIDER
1
STRIDER
881
KTM
STRIDER
KLAZIENAVEEN
EASTFITT

9 Hoe gaan we om met onze accommodaties?

Een van de doelen van de kadernota is om iedereen die dat wil de mogelijkheid te bieden om deel te nemen aan natuurlijk bewegen, sportieve bewegingsactiviteiten, sport of topsport. Goede sportaccommodaties helpen daarbij en zijn voorwaardelijk. Gebruikers zijn in het algemeen tevreden over de huidige accommodaties en het diverse aanbod. Bijna ieder dorp beschikt over een voetbalveld en/of een binnensportaccommodatie, zoals een sporthal of gymzaal. Een viertal dorpen beschikt daarbij nog over een openluchtzwembad.
Deze accommodaties dragen zowel bij aan de georganiseerde sport als aan sportief bewegen (bijvoorbeeld recreatief zwemmen of het huren van een gymzaal om met vrienden te voetballen, maar ook het medegebruik op de gemeentelijke voetbalvelden).
Beleidsuitgangspunt blijft handhaven van het huidige voorzieningenniveau met als uitdaging nieuw voor oud.

Financiering en exploitatie
De gemeente zorgt grotendeels voor de planning, de bouw, het beheer en de exploitatie van de sportparken, zwembaden, sporthallen en gymzalen. Het grootste deel van het beschikbare sportbudget wordt dan ook besteed aan ons sportaccommodatiebeleid. We gaan de komende periode verkennen hoe we willen omgaan met co-financiering door sportverenigingen.
Steeds meer sportverenigingen helpen ons de gezamelijke ambities vorm te geven. Daarom worden niet kostendekkende huurtarieven gehanteerd om zo de sportverenigingen te faciliteren voor hun goede werk.
Samen gaan we op zoek naar de meest efficiënte inzet van middelen. Accommodaties moeten iets toevoegen aan de maatschappij. Te lage bezetting levert exploitatieproblemen op. In die gevallen wordt multifunctionaliteit van bestaande voorzieningen serieus bekeken. Analyses worden met lokale anderen, zoals buurthuizen en stichtingen, besproken. In die gesprekken worden ook de beschreven toekomstscenario's in deze kadernota mee gewogen. Feiten als de demografische ontwikkeling per dorp, wijk en gebied in relatie met de fluctualisaties in de bezettingsgraad van de sportaccommodatie kunnen invloed hebben op de discussie van het efficiënt en verantwoord inzetten van onze middelen.

Onderhoud en beheer
Wij zorgen goed voor onze accommodaties. Via een meerjarenonderhoudsplanning en bijbehorende budgettering worden de nodige werkzaamheden uitgevoerd. De toestellen (touwen, brug, kasten, klimrekken en dergelijke) worden jaarlijks, voor onze kosten, door een extern gecertificeerd bedrijf gekeurd. Op ons initiatief worden ook de stichtingshallen en dorpshuizen ingepast in deze controles zodat deze partijen goedkoper kunnen meeliften.
We willen niet meer alles zelf doen. De kleedkamers in de buitensport zijn bijvoorbeeld al overgedragen aan de verenigingen. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhoud van de sportvelden (met verlichting), de bestrating en het groen rondom de complexen.
We blijven jaarlijks de accommodaties schouwen. Het beschikbare onderhoudsbudget is bepalend en daarom wordt jaarlijks een afweging gemaakt voor onvermijdbare kosten en wenselijk uitgaven. Deze afwegingen worden samen met de betrokken verenigingen gemaakt. Daarna worden onderhoudswerkzaamheden gepland en uitgevoerd, zo mogelijk door verenigingen zelf. Tijdens de schouwgesprekken wordt

bovendien de taakverdeling tussen de gemeente en de vereniging geëvalueerd.

Buitensport
We proberen aan zoveel mogelijk eisen van sportbonden te voldoen. Samen met verenigingen worden consequenties doorgesproken als aan bepaalde normen niet kan worden voldaan. De consequenties van een mogelijk toekomstig overschot aan velden wordt ook samen met de betrokkenen verkend. Verenigingen worden uitgedaagd invulling te geven aan hun maatschappelijke bijdrage om op deze wijze het bestaansrecht van ook deze velden te behouden.

Binnensport
Niet alle sporthallen zijn van ons. Er zijn sporthallen die in eigendom zijn van dorpsstichtingen. We gaan de bezetting van alle hallen in samenhang bekijken. We streven naar een optimale bezetting. De stichtingen blijven jaarlijks een exploitatiebijdrage ontvangen. De hoogte ervan kan variëren. Eventuele wijzigingen zullen tijdig worden doorgegeven. Zo kunnen de stichtingen hier met hun exploitatie en onderhoud rekening mee houden.
De gemeentelijke sporthallen en -zalen worden primair ingericht voor gebruik voor bewegingsonderwijs. Dit onderwijsgebruik is leidend – want het is een wettelijke verplichting - en gaat voor alle andere gebruikers. Ná de schooltijden kunnen de zalen verhuurd worden aan sportverenigingen of andere gebruikers.
Als drie uur lessen bewegingsonderwijs verplicht worden, zal dat dus consequenties hebben voor huidige gebruikers. Eerder is al aangegeven dat ná het onderwijsgebruik de kwetsbare doelgroepen leidend zijn voor de toekenning van uren.
We ondersteunen (besturen van) stichtingen bij het versterken van hun eigen kracht. We willen, waar gevraagd, stichtingsbesturen helpen om de bezettingsgraad te verhogen van de stichtingshallen. Als dit betekent dat de gemeente hiervoor een verouderde gymzaal kan afstoten is dit een win-win situatie. We proberen die accommodatie onder gunstige voorwaarden aan een sportvereniging –of stichting over te doen als daardoor een verrijking van het sportaanbod ontstaat.
We beschikken in de gemeente over uiteenlopende soorten van accommodaties. Met deze accommodaties voorzien we in bestaande behoefte. Voor een adequaat (top)sport niveau is er nog ruimte voor uitbreiding van accommodaties. Waar zich, in samenwerking met anderen, mogelijkheden voordoen van realisatie van dergelijke accommodatie(s), zullen we hier in principe actief en met een positieve grondhouding op reageren.

Zwembaden
Van de drie gemeentelijke overdekte zwembaden zal zwembad Aquarena in 2018 vervangen worden. Dit zal op de Meerdijk gesitueerd worden. Ook hier wordt multifunctionaliteit leidend.
De openluchtbadstichtingen blijven jaarlijks een exploitatiebijdrage ontvangen. De hoogte ervan kan variëren. Eventuele wijzigingen zullen tijdig worden doorgegeven. Zo kunnen de stichtingen hier met hun exploitatie en onderhoud rekening mee houden.
Wat blijven we doen?

- We blijven sportverenigingen helpen met hun exploitatie door niet-kostendekkende tarieven te berekenen voor de verhuur van sportaccommodaties of door subsidies te verstrekken.
- We blijven sportverenigingen helpen met de exploitatie door het samen ontwikkelen van nieuwe beweeg- of sportinitiatieven en of aantrekken van nieuwe doelgroepen (ontwikkelen tot samenlevingspartner).
- We blijven kwalitatief goed onderhoud en beheer van sportaccommodaties uitvoeren omdat we graag trots zijn op onze accommodaties, zo mogelijk samen met de gebruikers.
- We helpen stichtingen door een jaarlijkse exploitatiebijdrage te verstrekken, mee te liften met gemeentelijke schouwactiviteiten en, waar nodig, met initiatieven om de bezettingsgraad te verhogen.

10 Hoe willen we de voortgang bepalen?

We kennen aan sportief bewegen een maatschappelijke rol toe. Hoe sturen we op verbindingen tussen organisaties in de sociale sector en sportverenigingen? Dit is juist de komende periode belangrijk, omdat lokale verhoudingen veranderen en we sportief bewegen een grotere rol gunnen in het sociaal beleid en de gewenste transformatie.
Een andere vraag is hoe we mogelijke antwoorden formuleren met gezamenlijke inspanningen op de thema's gezondheid, armoede en (dreigende) lage sociale cohesie. We willen een beweging op gang brengen, een proces dat leidt tot een sportieve gemeente waarbij alle inwoners active for live zijn of kunnen worden. Bij een proces horen geen SMART doelen. Toch willen we graag weten of we de goede kant op 'bewegen'.
Daarom gaan we jaarlijks op gebiedsniveau een bijeenkomst organiseren. Stakeholders en geïnteresseerden worden hierbij uitgenodigd om elkaar te bevragen en trots de resultaten te delen. Zoveel mogelijk met cijfers. We haken aan bij de werkwijze die ontwikkeld wordt door Samen Verder: tellen en vertellen. Zo brengen we ook op dit thema gebiedsgericht feiten en beleving bij elkaar en geven we die samen betekenis.
Per gebied worden doelen en resultaten besproken van de hoofdaannemers (aanbestedingsdocument), de welzijnsstichting (de opdrachtverlening), sportverenigingen (hun plannen), EOP's (maatschappelijke agenda's of plannen), brede schoolnetwerken (naschools activiteitenplan) en andere bewegingsinitiatieven. Ook wordt de (verbindende en uitvoerende) rol van de gemeente (onder andere buurtsportcoaches) geëvalueerd.
Interessante vragen zijn in een dergelijke bijeenkomst:

- Hebben we zicht op resultaten op de vijf speerpunten?
- Hebben we de goede richting nog te pakken?
- Zijn we tevreden over het tempo?
- Zijn er knelpunten die we op hebben te lossen?
- Zijn er kansen die we kunnen oppakken?
- Kan de samenwerking nog beter?

11 Hoe gaan we dit betalen?

Vanuit het Rijk krijgen we cofinanciering voor de inzet van in totaal 21,3 fte buurtsportcoaches. Hiervan wordt 1 fte ingezet voor talentontwikkeling in de Regionale Trainingscentra voetbal, handbal, BMX en waterpolo. Daarnaast wordt 2 fte specifiek ingezet voor een seniorensport medewerker. De inzet van de andere buurtsportcoaches is gericht op de strategische doelen in de zes gebieden.
We hebben ambitieuze doelen met deze kadernota sportief bewegen. Voor het realiseren van deze doelen zijn, naast uitvoeringskosten, ook organisatiemiddelen nodig. We zijn nog op zoek naar meer integrale middelen. De te beïnvloeden financiële ruimte in de sportbegroting om de geschetste ambities en doelstellingen te verwezenlijken is 3% in 2017. Het overgrote deel van het 'sportbudget' is namelijk personeels- en accommodatiegebonden. We gaan onderzoeken hoe we via interne integrale financiering meer middelen voor de vastgestelde doelen kunnen vrijspelen. Actief op zoek naar (nog meer) Rijksubsidies en onderzoeksbudgetten is ook onderdeel van dit streven. Meer integrale budgetten zorgen voor meer maatschappelijk rendement.
De geprivatiseerde sportaccommodaties hebben het zwaar. Om te zorgen voor een gezonde financiële exploitatie op lange termijn heeft de raad via amendement 3 (RIS7896) in de begrotingsbehandelingen van 9 november 2016 besloten de exploitatiebijdrage te verhogen en de knelpuntenpot te verhogen naar € 100.000.
Naast deze knelpuntenpot is er ook een fonds 'Onderhoud en Verduurzaming accommodaties buitensportverenigingen'. Via dit fonds kunnen buitensportverenigingen en stichtingen (van de geprivatiseerde sportaccommodaties) renteloos lenen. Hiervoor is € 1.000.000 ter beschikking.

Bovendien is het mogelijk beroep te doen op de subsidie sportvoorziening (1-3 regeling) waar sportverenigingen en stichtingen (van de geprivatiseerde sportaccommodaties) een maximale subsidie kunnen aanvragen van € 19.000 om te kunnen investeren in de sportvoorziening, en daarnaast voor het gelijke bedrag kunnen lenen tegen gemeentelijke voorwaarden en het resterend bedrag zelf te financieren of via zelfwerkzaamheid te bekostigen. Hiervoor is € 100.000 ter beschikking (ook via amendement1 RIS 7893 besloten tijdens de begrotingsbehandelingen op 9 november 2016).

Om, binnen de kaders van deze Kadernota, inicidentele initiatieven aan te moedigen en te ondersteunen is het nodig te kunnen beschikken over middelen voor stimulering en waardering. Bij de Kadernota 2017 zullen we hiervoor een voorstel doen.

12 Welke bronnen zijn onder meer gebruikt

- er is veelvuldig gebruik gemaakt van de artikelen die digitaal zijn gepubliceerd via sportknowhowxl.nl. Vooral informatie in de rubrieken 'Boeken met Broeke' 'Open podium' en 'Werkende wetenschap' zijn periodiek geraadpleegd en selectief verwerkt.
- De lezing 'Samen bouwen aan de sportieve mienskip': Philip Wagner, Ondernemer bestuurder Wagner groep en hoogleraar Global Economy & Governance aan de Inter-Continental University of the Carribean op Curaçao, uitgesproken op 29 september 2016 op een congres van Vereniging Sport en gemeenten (VSG)
- De lezing van De invloed van woonomgeving op welzijn en gezondheid: Bettina van Hoven, Culturele geografie, Rijksuniversiteit Groningen, uitgesproken op 9 oktober 2014

- Boer, de Romy. Kans op een gelijke gezondheid. Het verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen in de Veenkoloniën. GGD Drenthe en gemeente Emmen. 2016
- Drenthe beweegt. Drenthe beweegt 2017-2020. Conceptversies 2016/17
- Glanz, K., Rimer, B.K., & Viswanath, K. Health education and health behavior. 2008
- Huber, M. Positief gezondheidsbegrip, British Medical Journal. 2011
- Mulier instituut. Creating social impact with sports events. 2016
- SportDrenthe. Gezond Sociaal Drents (G)oud, Drenthe als dé blauwe zone, conceptversie 2017
- Topsport NOORD: aangeleverd stuk over motorische ontwikkeling naar aanleiding van een interview. 2016
- Raad van de Europese Unie. Witboek Sport. 2007
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Gezondheid en veiligheid in de Omgevingswet, doelen, normen en afwegingen bij de kwaliteit van de leefomgeving. Hoofdrapport. 2015
- partijprogramma's van CDA, Christen Unie, D'66, Lef!, PvdA, VVD. (2014)
- Verwey-Jonker instituut: Hermens, N., Meere de, & F., Los, V., Centraal op het middenveld. De mogelijkheden van sport voor gemeentelijke sociale opgaven. 2014
- Bestuursakkoord 2014-2018. Aanpakken en doen! 2014
- Wijn, C., De culturele stad, een handboek voor beleidsmakers en zij die het willen worden. 2013

13 Welke typen externe partijen zijn betrokken?

We zijn met het proces enorm geholpen met een op ons verzoek samengestelde 'kopgroep'. We hebben samen de kaders verkend en de kopgroep heeft ons geholpen scherp te blijven op de problemen van de sportverenigingen. Deelnemers (in alfabetische volgorde) waren op persoonlijke titel uitgenodigd: Willem-Jan Alders, Ieke Heetebrij, Jan Kalter, Bert Koops, Jos Roewen, Mike Roozeboom en Abel van Santen. Deze groep is twee maal bijeen geweest.
We hebben grootschaliger bijeenkomsten voor sportverenigingen georganiseerd op 12 september 2016 (19 sportverenigingen) en 13 december 2016 (21 sportverenigingen). Tijdens deze bijeenkomsten waren ook diverse raadsleden aanwezig en twee zorginstellingen.
Op hun verzoek is tijdens een nieuwjaarsreceptie op 18 januari 2017 een stand van zaken van de kadernota sportief bewegen aan een 8-tal verenigingen uit Klazienaveen gepresenteerd.
Er is een interactieve werkconferentie met de raad gehouden op 4 oktober 2016.
Bovendien is actief reactie gevraagd van de adviesraden in Emmen. Vooral de seniorenraad heeft een actieve rol gekozen.

Uitgave
Gemeente Emmen

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
7800 RA Emmen
Telefoon: 14 0591
Website: www.emmen.nl

Vormgeving en productie
Gemeente Emmen

Opmerkingen en vragen
gemeente@emmen.nl
of 14 0591

47189